

Sziki Károly

Lujos és Menyus

Személyes gyászaim

Ezen a héten három fájdalmas halál híre ért el. Egyik a családukban történt, ennek feldolgozása még várat magára. A másik kettő a művésztársadalom két kiváló alkotója volt: Kő Pál és Szegvári Menyhért.

Kő Pál áthajózott egy másik életbe

Ha nem is volt 32 neve, mint Ságvári Endrének, de 6 neve biztosan volt. Hívták apja alapján Maczky Levente Lajosnak, Maczky Leventének, Maczky Lajosnak, Pataki Lajosnak és Lujosnak. És Kő Pálként vonult be a köztudatba. Nekem a Lujos a legkedvesebb, mert így ismertem meg Antall Pista rádiós barátom társaságában, amikor Nyíregyházán a *Hangsúly* hangos folyóiratot készítettük, gyakran megjelent. Különösen Ratkó József költő barátunkat szerette körbeölelni, majd egy váratlan pillanatban elővette a csizmaszárból a bicskáját, kibontott egy kis madárlátta kenyeret-szalonnát. és falatozgatni kezdett. Mi is kaptunk belőle, ha úgy hozta az idő. Volt, amikor speciális pálinkával öblítette le, majd ha eljött az idő, a mikrofon elé lépett, és legújabb műveiről beszélt. Mert azokból nagyon sok van köztereken, termekben, templomokban.

Kő Pál pár napja töltötte be a 79. évét. Reménytelenül kezdődött a pályafutása, mert amikor grafikával próbálkozott, tanára nem tartotta elég tehetségesnek, és besegítette szobrásztanoncnak.

Ő erről sokszor így emlékezett, minden bizonnyal azért, mert rajztanára olyan sérelmet okozott neki, mint egykor József Attilának Horger professzor úr: tanárom, Csebi Pogány István, egyszer így szólt: „Meg kell váljak magától, mert maga rontja az osztály átlagát.” Akkor teljesen összeomlottam. De ez a történet pozitív úton ment tovább: levitt Somogyihoz. Én nem is ismertem Somogyi József szobrászt még akkor, sosem hallottam róla. Csebi Pogány így ajánlott be: drótosak a rajzai, talán szobrásznak jó lesz.

Így lett Kő mestere a Kossuth-díjas szobrászművész, Somogyi József. Később Kő Pál maga is tanítani kezdett fiatalokat szobrászkodni, tanítványaival közös kiállításuk is volt még 2013-ban, közben ő is megkapta a Kossuth-díjat.

Számomra legkedvesebb két alkotása: az egyik Heves megyei életemhez köt, Károly Róbert király szobra Gyöngyösön és az 1994-es szajoli vasúti katasztrófa (az ország egyik legtöbb áldozatot követelő vasúti balesete) emlékére állított emlékműve. Ez még a sokat járt Tiszaföldvár–Debrecen útvonalamon volt.

Világhírű festőnek készült, szobrász lett, Kossuth-, Munkácsy- és Prima Primissima-díjas szobrászművész, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja, a Magyar Képzőművészeti Főiskola professzora..., de szívemnek az a legkedvesebb, hogy Heves művésztelepének alapítója és vezetője és a Ratkó József Irodalmi Társaság tagja volt.

Áthajózott a túlvilágra, mi meg sóhajtozunk. Hónapokon át hivatott, hogy látogassam meg hevesi otthonában. Mindig halogattam, tologattam, s már fájdalommal mondogatom: ezt is lekéstem!

A szülőházunk udvarán ott állt a szilfa. Lujos szilfából faragta legszebb szobrait. Így lettünk mi szilfa-barátok. A fát kivágták az udvarból az új tulajdonosok.

Lajos is eldőlt. Visszatette bicskáját a csizmaszárba és aludni tért.

Szeretni való ember volt.

MENYUS elment tavasszal, az itt hagyott őszi leveleken

Szegvári Menyhért Jászai-díjas művész, a Színházi Adattár szerint színészként 57 előadásban játszott, és 115 színházi rendezést jegyzett. 1949. április 24-én született Szegeden. 71 évet élt.

Attól kezdődően éreztem vele közelebbi lelki kapcsolatot, mikor megtudtam, hogy mielőtt Zsámbéki Gábor osztályában rendezőként végzett, Ádám Ottó osztályában színésznek tanult. Ez azért kedves nekem, mert Ádám Ottó szárnyai alatt kezdtem magam is a Madách Színházban a szakmát.

7 éven át csak sikeres előadásokat hozott létre a Gárdonyi Géza Színházban 1994 és 2010 között. Amikor a politika farvizén új színházvezetés került a nagy múltú egri színház élére, Menyus azonnal kilépett, ő ilyen nyertes közepszer kocsijára nem kívánt felülni. Még az új direktor megkísérelte a nevét úgy feltüntetni a pályázatában, hogy ő is ott lesz a Blaskó-érában, de ő ezt kikérte magának és elhagyta szeretett színházát.

1987-ben ismertem meg még Debrecenben, ottani munkálkodásom utolsó évében. A *Cigánybárót* rendezte, elmondhatatlan sikert aratva. Aztán szép lassan Eger felé vette az útját ő is. A Gali László vezette színházban úgy tűnt, hogy megtalálta alkotó közösségét. Több tucat rendezése közül nekem a legkedvesebb az *Atyai ház*, Remenyik Zsigmond elvándorlás-visszatérés drámája. Nem csak azért, mert megtisztelt azzal, hogy a főszerepet rám bízta, hanem azért is, mert a színpadképe különös szomorúsággal forgott körbe-körbe az őszi leveleken. Mint az életünk, úgy susogott, neszezett. És a végén megállt, és egy nagy sóhajtás hagyta el a játékkeret.

Maradtál a Gárdonyi Géza Színház örökös tagja, szívünkbe örökre bezárva!